

ઠાલો, ગાઈએ ગીતડું :

ઉંદર રે' છે દરમાં
 માણસ રહેતો ઘરમાં
 ચકો-ચક્કી બે માળામાં
 બટેર-તેતર જાળામાં
 સમડીનું ઘર ઊંચા ઝાડે
 ચામાચીડિયાં લટકે ડાળે
 ગાય-બકરી રહેતાં વાડે
 વાંદો તો ચૂપચાપ તિરાડે
 સિંહ સૂવે છે બોડમાં
 ને હું તો બાની સોડમાં !

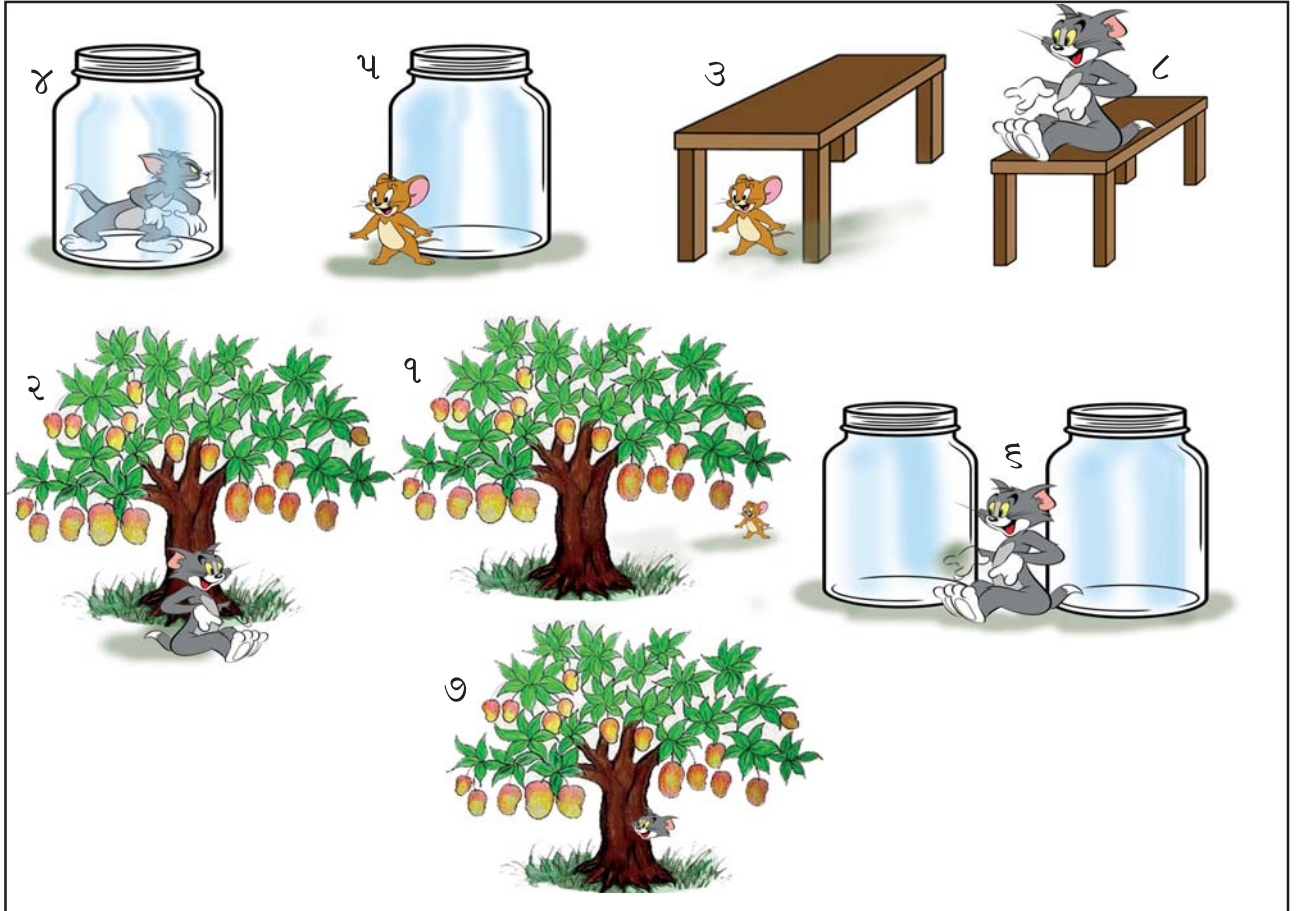
જુઓ અને કહો :

વાતચીત :

- (૧) મધમાખીના ઘરને શું કહેવાય?
- (૨) સુઘરીના માળામાં કોણ છે?
- (૩) તેને સુઘરીના માળામાં શું તકલીફ પડતી હશે?
- (૪) સિંહ ક્યાં છે? તે ત્યાં શું કરતો હશે?
- (૫) સિંહની બોડમાં કોણ છે?
- (૬) ચિત્રમાં ક્યાં પ્રાણી/પંખીઓ તેના ઘરમાં છે અને ક્યાં પ્રાણી/પંખીઓ તેના ઘરમાં નથી?
- (૭) તમને કયું પ્રાણી પાળવું ગમે? શા માટે?
- (૮) ચિત્રમાં સૌને તેમના ઘર સુધી પહોંચાડો.

જુઓ અને સમજો :

❖ વાક્ય વાંચો અને ચિત્રના ક્રમ લખો :

(૧) ટોમ બરણીની અંદર છે.	☐	જેરી બરણીની બહાર છે.	☐
(૨) જેરી ટેબલની નીચે છે.	☐	ટોમ ટેબલ ઉપર છે.	☐
(૩) ટોમ આંબા નજીક છે.	☐	જેરી આંબાથી દૂર છે.	☐
(૪) ટોમ બોટલની વચ્ચે છે.	☐	જેરી ઝાડની પાછળ છે.	☐

❖ જુઓ :

વાતચીત :

- (૧) શું તમે જોકર જોયો છે? ક્યાં?
- (૨) જોકર ક્યાં ઊભેલો છે?
- (૩) બાંકડા ઉપર બેઠેલ વ્યક્તિના માથે શીંગડાં કેમ હશે?
- (૪) છોકરી ક્યાં ઊભેલી છે?
- (૫) જોકરની ટોપી તમને મળી જાય તો તમે તેનું શું કરો?
- (૬) પીળા બૂટ કોણે પહેરેલા છે?
- (૭) શીંગડાંવાળો રાક્ષસ તમારી પાસે આવે તો તમે શું કરો?
- (૮) ચિત્રમાં મોટા ઝાડ કેટલાં છે?
- (૯) તમારે નાટકમાં ભાગ લેવાનો હોય તો તમને જોકર બનવું ગમે કે રાક્ષસ?

તમારી શાળા/ગામ/શહેરના બાગમાં કઈ કઈ વસ્તુઓ હોય છે તેની યાદી કરો.

વાંચો :

હું ઘરમાં રહું છું. મારું ઘર બેંક પાસે છે. મારું ઘર ધાબાવાળું છે. ધાબા ઉપર મોર આવે છે. ઘરમાં ત્રણ ઓરડા અને એક રસોડું છે. હું સ્કૂલનું લેસન કરવા ટી.વી.વાળા ઓરડામાં બેસું છું. પણ, દાદીમાનો ઓરડો મને બહુ ગમે છે. મને મારું ઘર બહુ ગમે છે.

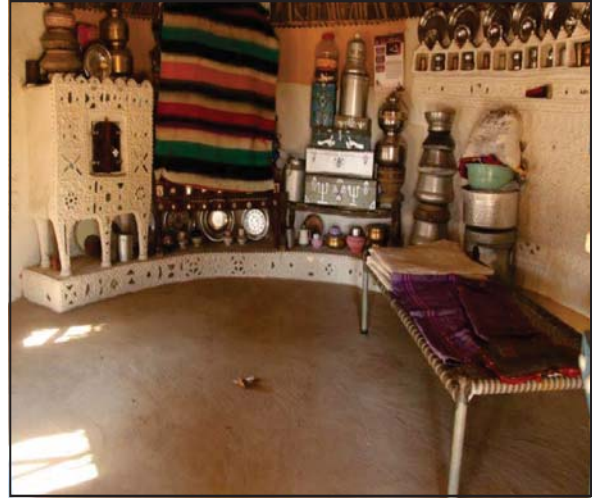

ભૂંગા

ભૂંગા કચ્છ જિલ્લાની ઓળખ છે. ઉનાળામાં ભૂંગાની અંદર ઠંડક હોય છે અને શિયાળામાં હૂંફાળું વાતાવરણ. દિવાળી પહેલાં આ ભૂંગામાં રંગરોગાન કરવામાં આવે છે. સ્ત્રીઓ ભૂંગાની દીવાલની-અંદરની અને બહારની ગારમાટી ઉખેડી ફરીથી લીંપણ કરે છે. ગાર સુકાયા બાદ અંદરના ભાગે રંગોળી અને ચિત્રો દોરે છે.

ભૂંગા ગારમાટી અને વાંસના ઉપયોગથી બનાવેલાં ઘર છે. ૨૦૦૧ના વર્ષમાં ધરતીકંપ થયો હતો. મોટાં શહેરોનાં કેટલાંક પાકાં મકાનો તે સમયે પડી ગયાં હતાં. પરંતુ, કચ્છનો એક પણ ભૂંગો પડ્યો ન હતો.

ટ્રી હાઉસ

જ્યાં બહુ વરસાદ પડે તેવા વિસ્તારમાં લોકો ઝાડ ઉપર મકાન બાંધીને રહે છે. આવા ઘરને ટ્રી-હાઉસ કહેવાય. ટ્રી-હાઉસ લાકડાંનાં બનેલાં હોય. તેમાં પણ આપણા ઘરની જેમ રસોડું, ઓરડો એવી વ્યવસ્થા હોય છે.

રાફડો

કીડી, મંકોડા, ઊધઈ જેવાં જંતુઓ રાફડા બનાવીને રહે છે. રાફડામાં ઘણા દર હોય છે. તે દર જમીનની નીચે અને ઉપર પણ હોય છે.

ઊધઈ પોતાની લાળ માટીમાં ભેળવી નાની-નાની ગોળીઓ તૈયાર કરે છે. આ ગોળીને ઈંટોની માફક ગોઠવીને રાફડો તૈયાર કરે છે. તે આ ગોઠવણ એક ગોળાકાર ભૂંગળીની આસપાસ કરે છે. તે ભૂંગળી પણ ઊધઈ જ બનાવે છે.

ભૂંગળીને કારણે રાફડામાં હવાની આવ-જા થઈ શકે છે. એક રાફડામાં લાખો ઊધઈ કે કીડીઓ રહેતી હોય છે.

માટીના ટેકરા જેવા રાફડામાં મોટા ઓરડા અને કોઠી બનાવેલી હોય છે. તેમાં બારી અને બારણા જેવાં બાકોરાં પણ હોય છે. રાફડામાં ઈંડાં મૂકવા માટે અલગ જગ્યા રાખવામાં આવે છે. નવાઈની વાત એ છે કે ઊધઈને આંખો હોતી નથી!

વાતચીત :

- (૧) આ બધાં ઘરમાંથી તમને ક્યું ઘર વધારે ગમ્યું? કેમ?
- (૨) બધાં ઘરમાંથી કયા ઘરમાં સૌથી વધુ સગવડો છે?
- (૩) તમારું ઘર અને ભૂંગો, તમારું ઘર અને ટ્રી-હાઉસ તથા તમારું ઘર અને રાફડો : સરખામણી કરો.
- (૪) તમે લીંપણ કરેલી જગ્યા ક્યાં જોઈ છે?
- (૫) ભૂંગામાં ઉનાળામાં ઠંડક અને શિયાળામાં ગરમાવો શા માટે લાગતો હશે?
- (૬) ટ્રી-હાઉસમાં રહેતાં બાળકોની નિશાળ કેવી હશે?
- (૭) ટ્રી-હાઉસમાં રહેતાં બાળકો કેવી કેવી રમતો રમતાં હશે?
- (૮) રાફડામાં કયા કયા ઓરડા હોય છે?
- (૯) આપણે રાફડો બનાવવો હોય તો શું કરવું પડે?
- (૧૦) ટ્રી હાઉસમાં ફળિયું/આંગણું હોય?
- (૧૧) ગાઓ : ધોરણ ૩ની ‘મયૂર’ના પાના નં. ૨૦ પરની કવિતા “એક ચકલો ને ચકલી આવે...” મેળવીને વાંચો અને ગાઓ.

કયા ઘરમાં વપરાય? '✓' કરો :

	રાફડો	ટ્રી-હાઉસ	ભૂંગા	પાકું મકાન	મારું ઘર
સિમેન્ટ					
લાકડું					
લોખંડ					
માટી					
ટાઈલ્સ					
કાચ					
વાંસ					
ઈંટ					

આવું બોલનાર કયા ઘરમાં રહે છે તે લખો :

- (૧) સૌથી વધુ મંકોડા મને કરડે છે.
- (૨) હું મારા ઘરમાં હોઉં તો શિયાળામાં ઠંડી કે ઉનાળામાં તાપ લાગતો નથી.
- (૩) ખૂબ પવન ફુંકાય ત્યારે મારું ઘર ઝોલાં ખાય છે.
- (૪) મારા ઘરને બારી-બારણાં નથી. પણ, મોટાં મોટાં કાણાં છે.
- (૫) મારું ઘર અરધું જમીનમાં ને અરધું જમીન ઉપર હોય છે.
- (૬) મારી માને ગારમાટીનું લીંપણ કરતાં આવડે છે.
- (૭) મારા ઘરે રહેવા આવનારને રાત્રે ઊંઘમાં ચાલવાની આદત હોય તો તેનાં હાડકાં ભાંગે જ.
- (૮) ગોળાકાર ભૂંગળી મારા ઘરમાં એ.સી.નું કામ કરે છે.

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આખા વાક્યમાં લખો :

- (૧) તમારું ઘર ક્યાં છે?

(૨) તમારા ઘરમાં કેટલા ઓરડા છે?

(૩) તમારા ઘરમાં તમને કઈ જગ્યાએ બેસવું વધારે ગમે છે?

(૪) તમને તમારું ઘર કેમ ગમે છે?

(૫) તમારા ઘરમાં તમને કયો ફેરફાર કરવા જેવો લાગે છે?

(૬) ઊધઈ શાના વડે રાફડો બનાવે છે?

(૭) ભૂંગાની દીવાલો શાનાથી બને છે?

(૮) ટ્રી-હાઉસ શામાંથી બને છે?

 જવાબ પરથી પ્રશ્ન બનાવો :

ઉદા. મીરાંએ મોજડી પહેરી.

પ્રશ્ન : મીરાંએ શું પહેર્યું?

(૧) કીડીએ દર બનાવ્યું.

- કીડીએ

 બનાવ્યું?

(૨) રૂહાનાએ કેરી કાપી. - રૂહાનાએ ?

(૩) ઋષિએ યજ્ઞ કર્યો. - ?

(૪) મુન્નીને ઉખાણાં બહુ ગમે. -

ઉદા. નિહારની હોડી નાની છે.

પ્રશ્ન : નિહારની હોડી કેવી છે?

(૧) રૂદ્રાક્ષનો મોબાઈલ સફેદ છે. - રૂદ્રાક્ષનો મોબાઈલ છે?

(૨) પિન્ટુએ કાળી બિલાડી પાળી. - પિન્ટુએ પાળી?

(૩) શૌર્ય તોફાની છોકરો છે. -

(૪) શાળામાં મોટી લાયબ્રેરી છે. -

ઉદા. વાંદરો છાપરા ઉપર બેઠો છે.

પ્રશ્ન : વાંદરો ક્યાં બેઠો છે ?

(૧) માઈકલ બાંકડા પાછળ સંતાયો. - માઈકલ સંતાયો?

(૨) હું ટેબલ નીચે સંતાયો. - હું ?

(૩) મારા કાનમાં મધમાખી જતી રહી. - મધમાખી જતી રહી?

(૪) A અને C ની વચ્ચે B આવે. - આવે?

(૫) મેં લંચબૉક્સમાં મોબાઈલ મૂક્યો. - મોબાઈલ મૂક્યો?

 કયા પાઠનો કયો શબ્દ ? :

ખટખટ, ધમાલમસ્તી, ગારમાટી, કૂકરી, ગોદડી, સૂર્યોદય, ધમ્માચકડી, પ્રવાસ, હૂપાહૂપ,
ચંદ્રકાન્ત, રસગુલ્લાં, સોટી, આમલીપીપળી, બેંક, વૃક્ષ, ઉપવાસ, ગિલ્લી, ઉપવન, બાકોરાં, પુરસ્કાર,

સિમરન, ઈંજેક્શન, ધરતીકંપ, યુક્તિ, શેલ્લારો, હોડી, ગોપો, કુસુમ, ધબાકો, વાઘબારસ

પાઠનું નામ	શબ્દો
<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>

“કુકકુટ કબીલોનું” ચિત્ર જુઓ. કોણ કયા એકમમાં આવે છે ? તેનો ક્રમ લખો. વારાફરતી દરેક વિશે એક - એક વાક્ય કહો :

જરા હસીએ :

શિક્ષક : આ ચોપડી તમને કેવી લાગી ?

વિદ્યાર્થી : મેં આ ચોપડી ક્યાં ખાધી છે ?

